दैनिक

राज्य लोकतंत्र

नवी दिशा... नवे विचार...

■ आरएनआय : MAHMAR/2021/85884 | शनिवार, दि. १७ ऑक्टोबर २०२६ | ■ वर्ष - २ ■ अंक - २४ ■ पाने - ४ | पुणे/पिंपरी-चिंचवड

आजचे पंचांग

वार: शनिवार शक संवत: १९४८ (सिद्धार्थी नाम संवत्सर) विक्रम संवत: २०८३ आयन: दक्षिणायन ऋतु: शरद ऋतू मास: आश्विन (अमांत/पूर्णिमांत) तिथी: शुक्ल पक्ष, सप्तमी (सकाळी ८:२६ पर्यंत, त्यानंतर अष्टमी प्रारंभ) सूर्योदय व सूर्यास्त सूर्योदय: सकाळी ०६:२८ सूर्यास्त: संध्याकाळी ०६:१० नक्षत्र, योग व करण नक्षत्र: मूळ नक्षत्र / पूर्वाषाढा योग: अतिगण्ड योग करण: गर / वणिज शुभ व अशुभ मुहूर्त राहुकाळ: सकाळी ०९:३० ते सकाळी १०:५७ दरम्यान

तरुणाला लुबाडले

पुणे : पुण्यात नोकरीसाठी आलेल्या तरुणाला एकाने गुडगाव येथील पोलीस सब इन्स्पेक्टर असल्याची बतावणी करुन तू मुलींना ड्रग विक्री करतो, अशी धमकी देऊन त्याच्याकडून पैसे लुबाडले. त्याच्या त्रासाला कंटाळून तरुणाने इमारतीवरुन उडी मारुन आत्महत्या केल्याचा धक्कादायक प्रकार समोर आला आहे. याप्रकरणी खराडी पोलिसांनी खंडणीसह आत्महत्येस प्रवृत्त केल्याचा गुन्हा दाखल केला आहे. शिखर कुमारगौरव सक्सेना (वय २२, रा. पी जी, खराडी) असे आत्महत्या केलेल्याचे नाव आहे. याबाबत त्याचे वडील कुमारगौरव सुधीरकुमार सक्सेना (वय ४६, रा. हरिद्वर, उत्तराखंड) यांनी खराडी पोलिसांकडे फिर्याद दिली आहे.

लोकशाही मूल्यांचा विजय: शृंगेरी मतदारसंघात सर्वोच्च न्यायालयाचा ऐतिहासिक दिलासा आणि नैतिक न्याय

■ **दैनिक राज्य लोकतंत्र**
नवी दिल्ली : वृत्तसंस्था

भारताच्या प्रातिनिधिक लोकशाहीत जनतेचा कौल आणि निवडणूक प्रक्रियेची पारदर्शकता हे अत्यंत मूलभूत स्तंभ मानले जातात. जेव्हा या प्रक्रियेमध्ये किंवा प्रशासनिक कारभारात बेजबाबदारपणा अथवा शंकास्पद निर्णय समोर येतात, तेव्हा देशाची सर्वोच्च न्यायव्यवस्था लोकशाही मूल्यांचे रक्षण करण्यासाठी भक्कमपणे उभी राहते. कर्नाटक राज्यातील शृंगेरी विधानसभा मतदारसंघाबाबत सर्वोच्च न्यायालयाने नुकताच दिलेला ऐतिहासिक निर्णय हा याच लोकशाही सन्मानाची आणि नैतिक मूल्यांची पुनर्स्थापना करणारा ठरला आहे.

२०२३ च्या विधानसभा निवडणुकीनंतर शृंगेरी मतदारसंघात निर्माण झालेला वाद अत्यंत संवेदनशील होता. काँग्रेसचे अधिकृत उमेदवार टी. डी. राजेगौडा हे सुरुवातीला जनतेच्या थेट कौलाने आमदार म्हणून निवडून आले होते. मात्र, निवडणूक प्रक्रियेनंतर कर्नाटक उच्च न्यायालयाने दिलेल्या फेरमोजणीच्या आदेशामुळे परिस्थिती बदलली आणि भाजपचे डी. एन. जीवराज यांना विजयी घोषित करण्यात आले. या निर्णयाविरुद्ध आणि फेरमोजणीच्या पारदर्शकतेवर प्रश्न उपस्थित करत राजेगौडा यांनी सर्वोच्च न्यायालयाचे दरवाजे ठोठावले.

या प्रकरणाच्या सुनावणीदरम्यान निवडणूक आयोगाच्या भूमिकेवर सर्वोच्च न्यायालयाने अत्यंत कठोर शब्दांत ताशेरे ओढले. न्यायमूर्ती संजय कुमार आणि न्यायमूर्ती संजीव सचदेवा यांच्या खंडपीठाने जेव्हा मूळ मतमोजणीचे व्हिडिओ रेकॉर्डिंग सादर करण्याचे निर्देश दिले, तेव्हा निवडणूक आयोगाने ते उपलब्ध नसल्याची माहिती दिली. यावर न्यायालयाने तीव्र नाराजी व्यक्त करत "भारतीय निवडणूक आयोगासारखी घटनात्मक संस्था इतक्या बेजबाबदारपणे वागू शकत नाही," अशा स्पष्ट शब्दांत आयोगाला सुनावले.

लोकशाहीत मतमोजणीची दृश्यमानता आणि पुरावे सुरक्षित ठेवणे ही निवडणूक आयोगाची नैतिक व कायदेशीर जबाबदारी असते, याची आठवण या टिपणीने करून दिली.

सर्वोच्च न्यायालयाने या प्रकरणात तातडीने हस्तक्षेप करत 'जैसे थे' (ीींरीीं र्ीं रपींश) स्थिती राखण्याचे स्पष्ट आदेश दिले. या निर्णयामुळे उच्च न्यायालयाच्या फेरमोजणीपूर्वीची स्थिती पूर्ववत झाली असून, काँग्रेसचे टी. डी. राजेगौडा यांचे आमदारपद पुन्हा पुनर्संचयित झाले आहे.

हा निर्णय केवळ एका राजकीय उमेदवाराचा विजय नसून, तो भारतीय लोकशाहीच्या आत्मसन्मानाचा आणि नैतिक मूल्यांचा विजय आहे. निवडणूक आयोगासारख्या अत्यंत महत्त्वाच्या संस्थांनी निष्पक्ष, पारदर्शक आणि उत्तरदायी असले पाहिजे, हा संदेश या निकालातून स्पष्टपणे दिला गेला आहे. शृंगेरी मतदारसंघातील जनतेने दिलेल्या मूळ कौलाचा सन्मान करत न्यायालयाने काँग्रेस आमदार टी. डी. राजेगौडा यांना खऱ्या अर्थाने नैतिक आणि प्रभावी न्याय मिळवून दिला आहे.

सारांश वृत्त

समान काम, समान वेतनासाठी न्यायालयीन कर्मचारी रस्त्यावर; १५ हजार कर्मचाऱ्यांचा इशारा, नोव्हेंबरपासून संघर्ष तीव्र!

■ **मुंबई / प्रतिनिधी**

मुंबई उच्च न्यायालयातील कर्मचाऱ्यांना सुधारित वेतनश्रेणीचा लाभ मिळाला; मात्र जिल्हा आणि इतर न्यायालयांतील कर्मचाऱ्यांना तोच लाभ न मिळाल्याने मराठवाड्यात संताप उसळला आहे.

समान कामासाठी समान वेतनश्रेणी लागू करण्याच्या मागणीसाठी १६ ऑक्टोबर रोजी मराठवाड्यातील आठ जिल्ह्यांतील सुमारे १५ हजार न्यायालयीन कर्मचाऱ्यांनी काळ्या फिती लावून आंदोलन केले.

उच्च न्यायालयातील कर्मचाऱ्यांना सुधारित वेतनवाढ देऊन इतर न्यायालयांतील कर्मचाऱ्यांना त्यापासून वंचित ठेवणे अन्यायकारक असल्याची भूमिका संघटनेने मांडली. हिंगोलीसह विविध जिल्ह्यांतील गट क, बेलीफ, लघुलेखक आणि शिपाई संघटनांनीही आंदोलनात सहभाग घेतला.

सरकारने मागण्यांकडे दुर्लक्ष केल्यास ५ नोव्हेंबर रोजी एकदिवसीय सामूहिक रजा आंदोलन करण्यात येईल. त्यानंतर १७ नोव्हेंबरपासून राज्यभरातील न्यायालयीन कर्मचारी बेमुदत संपावर जाण्याचा इशारा देण्यात आला आहे.

न्याय देणाऱ्या व्यवस्थेतील कर्मचाऱ्यांनाच वेतनासाठी आंदोलन का करावे लागत आहे? समान काम आणि समान वेतनाची मागणी मान्य करण्याऐवजी सरकारने विलंबाचे धोरण कायम ठेवल्यास न्यायालयीन कामकाजावरही त्याचा परिणाम होऊ शकतो.

न्यायव्यवस्थेचा दणका: दिल्ली उच्च न्यायालयाकडून तपासाला स्थगिती देण्यास नकार

पोलिसांवरील आरोपांनंतर प्रकरणाला नाट्यमय वळण

■ **दैनिक राज्य लोकतंत्र**
नवी दिल्ली / वृत्तसंस्था

भारतात अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य आणि कायदा अंमलबजावणी संस्थांची उत्तरदायित्व यांवरून नेहमीच गंभीर चर्चा होत असते. मुख्य निवडणूक आयुक्त (उएउ) ज्ञानेश कुमार यांच्याविरोधातील निदर्शनांचे वृत्तांकन करणाऱ्या एका महिला पत्रकारावर दिल्ली पोलिसांनी अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती (डउ/डढ) अत्याचार प्रतिबंधक कायद्यांतर्गत दाखल केलेल्या एफआयआरच्या (ऋखठ) तपासाला त्वरित स्थगिती देण्यास दिल्ली उच्च न्यायालयाने नकार दिला आहे.

न्यायमूर्ती मिनी पुष्करणा यांच्या खंडपीठाने या प्रकरणाची सुनावणी करताना तपासावर अंतरिम स्थगिती देण्यास स्पष्ट शब्दांत असमर्थता दर्शवली आणि पुढील सुनावणी दसऱ्याच्या सुट्ट्या संपल्यानंतर घेण्याचे निश्चित केले आहे. दिल्ली पोलिसांचे सहाय्यक पोलीस आयुक्त (अउझ) विवेक भगत यांच्या तक्रारीवरून हा गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे. निदर्शनादरम्यान या महिला पत्रकाराने व तिच्या सहकाऱ्यांनी सार्वजनिक ठिकाणी आपली जात काढून अपमान केला, तसेच शासकीय कामात अडथळा आणला, असा गंभीर आरोप एसीपी भगत यांनी केला आहे.

दुसरीकडे, संबंधित महिला पत्रकाराने व तिच्या वकिलांनी या कारवाईला सूडबुद्धीने केलेली कारवाई (झेश्रळलश क्षसह-क्षपवशवपर्शीी) असल्याचे म्हटले आहे. सदर महिला पत्रकाराने यापूर्वीच एसीपी विवेक भगत यांच्यावर लैंगिक छळाचा (डर्शुीरश्र क्षरॲरीीाशपीं) गंभीर आरोप करत तक्रार दाखल केली होती. महिला पत्रकाराच्या वकिलांच्या दाव्यानुसार, पोलिसांनी स्वतःच्या अधिकाऱ्याचा बचाव करण्यासाठी आणि पीडित पत्रकाराला घाबरवून तिने दाखल केलेल्या तक्रारीवरून मागे हटवण्यासाठीच हा खोटा डउ/डढ कायदा व प्रति-गुन्हा दाखल केला आहे.

सर्वोच्च न्यायालयाने (डीर्िॲशाश र्ूीं) या प्रकरणात दखल घेत महिला पत्रकारावर कोणतीही कठोर अथवा अटकेची कारवाई न करण्याचे (छे उेशॲलर्ळींश अलींळेप) स्पष्ट निर्देश दिले आहेत. असे असले तरी, दिल्ली उच्च न्यायालयाने संपूर्ण तपासावरच तात्काळ बंदी घालण्यास नकार दिल्याने हे प्रकरण आता कायदेशीर आणि प्रशासकीय वर्तुळात अत्यंत वादग्रस्त ठरले आहे.

या निर्णयामुळे एका बाजूला पोलीस प्रशासनाच्या कारभारावर आणि अधिकारांच्या गैरवापरावर प्रश्नचिन्ह उपस्थित केले जात आहे, तर दुसरीकडे न्यायालयीन प्रक्रियेत दोन्ही बाजूंचे दावे तपासले जाणे कसे आवश्यक आहे, यावर प्रकाश पडला आहे. दसऱ्याच्या सुट्टीनंतर होणाऱ्या पुढील सुनावणीकडे सर्वांचे लक्ष लागले आहे.

तिरंगा घेऊन निघालेल्या अभिजीत दिपकेंना पोलिसांनी ताब्यात घेतले; आंदोलनाआधीच दिल्लीमध्ये निर्बंधांचा फास!

■ **दैनिक राज्य लोकतंत्र**
नवी दिल्ली / वृत्तसंस्था

'लहरा दो तिरंगा' आंदोलनासाठी कनॉट प्लेसमधील सेंट्रल पार्ककडे निघालेल्या सीजेपीचे नेते अभिजीत दिपके यांना दिल्ली पोलिसांनी ताब्यात घेतल्याने राजकीय वाद पेटला आहे.

आंदोलनाला परवानगी नसल्याचे कारण पोलिसांनी दिले. त्याआधी त्यांच्या निवासस्थानी जाऊन आंदोलन न करण्याची नोटीसही देण्यात आली होती.

कॉकरोच जनता पार्टीचे नेते सौरव दास आणि आशुतोष रांका यांच्या अटकेविरोधात शुक्रवारी सायंकाळी पाच वाजता तिरंगा रॅली आयोजित करण्यात आली होती. मात्र, आंदोलनापूर्वीच कनॉट प्लेस आणि आसपासच्या परिसरात निर्बंध लागू करण्यात आले.

यावरून सीजेपीने भाजप आणि केंद्र सरकारवर जोरदार टीका केली. मुख्य निवडणूक आयुक्त ज्ञानेश कुमार यांना वाचवण्यासाठी दिल्ली ठप्प केली जात असल्याचा आरोपही पक्षाने केला.

दरम्यान, अभिजीत दिपके यांनी आयबी आणि दिल्ली पोलिसांकडून पाळत ठेवली जात असल्याचा दावा केला होता. संशयास्पद वाहने आणि साध्या वेशातील पोलिसांकडून पाठलाग होत असल्याचेही त्यांनी म्हटले होते.

तिरंगा घेऊन आंदोलनासाठी निघालेल्या नेत्याला ताब्यात घेण्याची वेळ का आली? कायदा-सुव्यवस्थेच्या नावाखाली आंदोलनाचा आवाज दाबला जात असल्याचा आरोप आता अधिक तीव्र झाला आहे.

केंद्र सरकारी कर्मचाऱ्यांना ६,९०८ रुपयांपर्यंत बोनस; मात्र लाभासाठी पात्रतेच्या अटींचा अडसर!

■ **दैनिक राज्य लोकतंत्र**
मुंबई / प्रतिनिधी

केंद्र सरकारने आर्थिक वर्ष २०२५-२६ साठी पात्र सरकारी कर्मचाऱ्यांना ३० दिवसांच्या वेतनाइतका अॅड-हॉक बोनस मंजूर केला आहे. खर्च विभागाने १५ ऑक्टोबर रोजी यासंदर्भातील आदेश जारी केला. उत्पादकता-आधारित बोनस योजनेत समाविष्ट नसलेल्या ग्रुप सी आणि नॉन-गॅझेटेड ग्रुप बी कर्मचाऱ्यांसह पात्र केंद्रीय सशस्त्र पोलीस दल आणि सशस्त्र दलातील कर्मचाऱ्यांना या निर्णयाचा लाभ मिळणार आहे.

बोनसची गणना करताना मासिक वेतनाची कमाल मर्यादा ७,००० रुपये निश्चित करण्यात आली आहे. त्यामुळे ३० दिवसांच्या बोनसची कमाल रक्कम ६,९०७.८९ रुपये, म्हणजेच जवळपास ६,९०८ रुपये असेल. मासिक वेतन कमी असल्यास बोनसही त्यानुसार कमी होईल.

या लाभासाठी कर्मचारी ३१ मार्च २०२६ रोजी सेवेत असणे आणि आर्थिक वर्षात किमान सहा महिन्यांची सलग सेवा पूर्ण केलेली असणे आवश्यक आहे. सहा महिन्यांपेक्षा अधिक, पण वर्षभरापेक्षा कमी सेवा असणाऱ्यांना प्रमाणानुसार बोनस दिला जाईल.

महागाई, घरभाडे आणि दैनंदिन खर्च वाढत असताना हा बोनस कितपत दिलासा देणार? सरकारी कर्मचाऱ्यांना आर्थिक मदत मिळणार असली, तरी वाढत्या खर्चाच्या तुलनेत ६,९०८ रुपयांचा लाभ पुरेसा आहे का, हा प्रश्न कायम आहे.

एमपीएससी पेपरफुटी प्रकरणाची उच्चस्तरीय चौकशी; तुकाराम मुंढेंच्या हाती महत्त्वाची जबाबदारी!

■ **दैनिक राज्य लोकतंत्र**
मुंबई / प्रतिनिधी

लाखो विद्यार्थ्यांच्या भविष्याशी खेळणाऱ्या कथित पेपरफुटी आणि उत्तरपत्रिका गळती प्रकरणाची राज्य सरकारने अखेर गंभीर दखल घेतली आहे. माजी न्यायमूर्ती दिलीप भोसले यांच्या अध्यक्षतेखाली पाच सदस्यीय चौकशी समिती गठीत करण्यात आली असून, धडाकेबाज अधिकारी तुकाराम मुंढे यांची सदस्य सचिव म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे. समितीत माजी न्यायमूर्ती पी. डी. नाईक, निवृत्त सनदी अधिकारी गणेश पाटील आणि वरिष्ठ पोलीस अधिकारी लक्ष्मी गौतम यांचाही समावेश आहे.

या चौकशीला दोन महिन्यांची मुदत देण्यात आली आहे. एमपीएससीचे अध्यक्ष किंवा विद्यमान अथवा माजी सदस्य गैरव्यवहारात सहभागी असल्याचे आढळल्यास, संविधानाच्या अनुच्छेद ३१७ अन्वये कारवाईची शिफारस करण्याचे अधिकार समितीला आहेत.

दरम्यान, आयोगाचे अध्यक्ष विवेक भीमनवार रजेवर गेल्याने सतीश वाघोले यांच्याकडे प्रभारी अध्यक्षपदाची जबाबदारी देण्याचा प्रस्ताव आहे.

मात्र, समिती गठीत झाली म्हणजे न्याय मिळाला असे नाही. पेपरफुटीमागील सूत्रधार कोण, विद्यार्थ्यांच्या मेहनतीशी खेळणाऱ्यांना कोणाचे अभय होते आणि दोषींवर प्रत्यक्ष कारवाई कधी होणार, याची उत्तरे अहवालातून मिळणे आवश्यक आहे.

जंतरमंतरच्या आंदोलनाची सावली विद्यार्थ्यांच्या भविष्यावर; शिक्षण, संशोधन आणि अभिव्यक्तिस्वातंत्र्याचा कस!

नताशा नरवाल यांच्या ब्रिटन दौऱ्याला न्यायालयाची परवानगी; मोदी सरकारच्या काळात विद्यार्थ्यांच्या प्रश्नांकडे पाहण्याच्या दृष्टिकोनावर पुन्हा चर्चा

■ **दैनिक राज्य लोकतंत्र**
नवी दिल्ली । वृत्तसंस्था

विद्यार्थ्यांच्या हातात पुस्तक असावे की आंदोलनाचा फलक? संशोधनासाठी परदेशात जाण्याची संधी मिळावी की न्यायालयीन खटल्याच्या सावटाखाली शैक्षणिक वाटचाल करावी? हे प्रश्न केवळ एका व्यक्तीपुरते मर्यादित नाहीत. शिक्षणव्यवस्था, लोकशाहीतील मतभिन्नता आणि नागरिकांच्या मूलभूत अधिकारांचा परस्परसंबंध अधोरेखित करणारे आहेत. दिल्ली दंगल प्रकरणातील आरोपी आणि कार्यकर्त्या नताशा नरवाल यांना ब्रिटनमध्ये शैक्षणिक परिषद आणि संशोधनासाठी जाण्याची दिल्ली उच्च न्यायालयाने दिलेली परवानगी याच व्यापक चर्चेला पुन्हा चालना देणारी ठरली आहे.

नताशा नरवाल यांना २ नोव्हेंबर ते १ डिसेंबर २०२६ या कालावधीत ब्रिटनला जाण्याची परवानगी देण्यात आली आहे. मात्र, त्यासाठी एक लाख रुपयांचा वैयक्तिक बाँड, भारतात परतण्याचे हमीपत्र, राजकीय आश्रयासाठी अर्ज न करण्याची हमी आणि परदेशातील वास्तव्यात प्रलंबित खटल्याच्या गुणदोषांवर भाष्य न करण्यासारख्या अटी घालण्यात आल्या आहेत. परतल्यानंतर ४८ तासांत पासपोर्ट न्यायालयाकडे जमा करणेही बंधनकारक आहे.

नरवाल यांच्यावरील आरोप आणि त्यांच्या शैक्षणिक अधिकारांचा प्रश्न या स्वतंत्र बाबी आहेत. न्यायालयीन प्रक्रिया सुरू असताना आरोप सिद्ध झाल्याचे गृहीत धरता येत नाही. त्याचप्रमाणे, परदेशात जाण्याची परवानगी म्हणजे आरोपांतून निर्दोष मुक्तता नव्हे. कायद्याचे पालन आणि शिक्षण-संशोधनाच्या संधी यांच्यात संतुलन साधण्याचे आव्हान या प्रकरणातून पुढे येते.

जंतरमंतरवरील आंदोलनाने उपस्थित केलेले प्रश्न

२०२६ मध्ये जंतरमंतरवर विद्यार्थ्यांनी परीक्षा पेपरफुटी, परीक्षांतील कथित अनियमितता आणि शिक्षणव्यवस्थेतील सुधारणांसाठी आंदोलन केले. या आंदोलनाची व्याप्ती वाढत गेली आणि विद्यार्थ्यांच्या भविष्याबरोबरच सरकारी उत्तरदायित्वाचा प्रश्नही ऐरणीवर आला. आंदोलनादरम्यान झालेली धरपकड आणि पोलिसी कारवाई यामुळे विद्यार्थ्यांच्या निषेधाच्या अधिकाराबाबत चर्चा तीव्र झाली. उळींश ॲशषी=ीींॲप७३८२०७ीशरॲलह१,ीींॲप७३८२०७ीशरॲलह४?

पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या नेतृत्वाखालील केंद्र सरकारसमोर शिक्षणातील गुणवत्ता, परीक्षांची विश्वासार्हता, रोजगाराच्या संधी आणि विद्यार्थ्यांचा संस्थांवरील विश्वास टिकवण्याचे आव्हान आहे. पेपरफुटी किंवा परीक्षांतील अनियमिततेमुळे विद्यार्थ्यांचे वर्षभराचे परिश्रम वाया गेले, तर त्याची जबाबदारी निश्चित करणे आवश्यक ठरते. आंदोलन करणाऱ्या विद्यार्थ्यांचे म्हणणे ऐकणे आणि त्यांच्या प्रश्नांना उत्तर देणे हेही प्रशासनाचे कर्तव्य आहे.

अर्थात, प्रत्येक आंदोलनातील प्रत्येक कृती योग्यच असेल असे नाही. सार्वजनिक सुव्यवस्था राखणे ही प्रशासनाची जबाबदारी आहे. मात्र, कायदा-सुव्यवस्थेच्या नावाखाली शांततापूर्ण विरोधाचा अवकाश संकुचित होऊ नये, याची काळजी घेणेही तितकेच महत्त्वाचे आहे.

संशोधनाला राजकीय मतभेदांचे ग्रहण नको

विद्यार्थी आणि संशोधकांनी सामाजिक, राजकीय व ऐतिहासिक प्रश्नांचा अभ्यास करणे ही ज्ञाननिर्मितीच्या प्रक्रियेतील महत्त्वाची बाब आहे. संशोधनातील निष्कर्षांशी असहमती असू शकते; त्यावर शास्त्रीय चर्चा व्हावी. परंतु संशोधकाची राजकीय भूमिका किंवा त्याच्यावरील प्रलंबित आरोप यांमुळे त्याच्या शैक्षणिक संधी आपोआप संपुष्टात याव्यात, असे मानणे योग्य ठरणार नाही.

नरवाल यांचे प्रकरण याच संदर्भात विचार करायला भाग पाडते. न्यायालयाने घातलेल्या अटींचे पालन करत त्यांना परिषदेत सहभागी होण्याची संधी मिळणे, हे न्यायप्रक्रिया आणि शैक्षणिक सहभाग यांच्यात समतोल राखण्याच्या दृष्टीने महत्त्वाचे आहे.

लोकशाहीची ताकद केवळ निवडणुकांत नसते; ती प्रश्न विचारणाऱ्या विद्यार्थ्यांना ऐकण्यात, निष्पक्ष न्यायप्रक्रिया जपण्यात आणि ज्ञानाच्या शोधाला वाव देण्यातही असते. विद्यार्थ्यांना आंदोलन करण्याची वेळच येऊ नये, यासाठी शिक्षणव्यवस्थेतील त्रुटी दूर करणे आणि आलेल्या तक्रारींवर पारदर्शक कारवाई करणे आवश्यक आहे.

विद्यार्थ्यांच्या हातातील पुस्तक आणि त्यांच्या हातातील निषेधाचा फलक हे परस्परविरोधी नाहीत. शिक्षणाचा अधिकार, न्यायालयीन प्रक्रियेचा आदर आणि शांततापूर्ण आंदोलनाचे स्वातंत्र्य या तिन्हींचे संरक्षण झाले, तरच लोकशाही अधिक परिपक्व होईल.

संपादकीय

डिजिटल क्रांतीचा गाजावाजा आणि कागदपत्रांचा विळखा

डिजिटल इंडिया अभियानाची सुरुवात १ जुलै २०१५ रोजी मोठ्या थाटामाटात झाली. प्रशासनात पारदर्शकता आणणे, नागरिकांचा वेळ वाचवणे आणि सरकारी सेवा थेट घराघरांत पोहोचवणे हा या उपक्रमाचा मुख्य उद्देश होता. गेल्या दशकभरात युपीआय, डिजीलॉकर, आणि विविध सरकारी पोर्टल्सच्या माध्यमातून देशात डिजिटल व्यवहारांचे मोठे जाळे निर्माण झाले आहे, यात शंका नाही. परंतु, या डिजिटल क्रांतीनंतरही महाराष्ट्रातील आणि देशातील सामान्य नागरिक, शेतकरी आणि कामगार कागदपत्रांच्या, वारंवार होणाऱ्या केवायसी पडताळणीच्या आणि सरकारी कार्यालयांच्या फेऱ्यांमधून मुक्त झाले आहेत का? हा प्रश्न आजही तितकाच गंभीर आहे.

डिजिटल इंडियाचे मुख्य सूत्र 'एकदाच माहिती जमा करणे' हे असायला हवे होते. परंतु, प्रत्यक्षात प्रत्येक सरकारी योजनेसाठी, बँकेसाठी आणि नोंदणीसाठी नागरिकांना तीच तीच कागदपत्रे पुन्हा जमा करावी लागत आहेत. डिजीलॉकरची स्थापना माहिती तंत्रज्ञान कायद्याअंतर्गत करण्यात आली असून, त्यातील डिजिटल कागदपत्रांना मूळ कागदपत्रांइतकीच कायदेशीर मान्यता आहे. असे असूनही, प्रत्यक्ष व्यवहारात बँका, स्थानिक महसूल कार्यालये आणि सरकारी यंत्रणा भौतिक छायांकित प्रतींचाच आग्रह धरताना दिसतात.

आरबीआयच्या रिझर्व्ह बँकेच्या निर्देशानुसार, केंद्रीय केवायसी नोंदणी संस्थेकडे ग्राहकाची माहिती उपलब्ध असल्यास त्याला पुन्हा तीच कागदपत्रे मागू नयेत, असा स्पष्ट नियम आहे. तरीही प्रत्येक बँकेची शाखा आणि प्रत्येक सरकारी विभाग स्वतंत्रपणे केवायसीचा तगादा लावतो. या प्रशासकीय गोंधळाचा सर्वाधिक फटका देशातील बळिराजाला बसत आहे. 'पीएम-किसान सन्मान निधी' योजनेअंतर्गत वर्षाला ६,००० रुपये मिळवण्यासाठी शेतकऱ्यांना ई-केवायसी, भू-नोंदणी आणि आधार-बँक खाते जोडणीची प्रक्रिया अनिवार्य करण्यात आली आहे. सामायिक सेवा केंद्रांवर ई-केवायसीसाठी अधिकृत शुल्क १५ रुपये निश्चित केलेले असताना, अनेक ठिकाणी ५० ते १०० रुपये उकळले जात असल्याच्या तक्रारी समोर येत आहेत. इंटरनेटची अनुपलब्धता, बायोमेट्रिक पडताळणीत बोटांचे ठसे न जुळणे किंवा मोबाईल क्रमांक आधारशी लिंक नसणे, यामुळे शेतकऱ्याला वारंवार तालुक्याच्या ठिकाणी फेऱ्या माराव्या लागतात. २००० रुपयांचा हप्ता मिळवण्यासाठी शेतकऱ्याचा शेतातला कामाचा दिवस तर मोडतोच, शिवाय प्रवासाचा आणि सेवा केंद्रांचा खर्च होऊन खिशाला कात्री लागते. महाराष्ट्रात नुकत्याच सुरू झालेल्या 'मुख्यमंत्री माझी लाडकी बहीण' योजनेच्या नोंदणीदरम्यानही हीच परिस्थिती पाहायला मिळाली. अर्ज करताना पोर्टल क्रॅश होणे, आधार ओटीपी न येणे आणि उत्पन्नाच्या दाखल्यांसाठी सेतू केंद्रांबाहेर लागलेल्या लांबलचक रांगा यांनी डिजिटल व्यवस्थेतील त्रुटी उघड्या पाडल्या. याशिवाय, केंद्र सरकारने आता 'अॅग्रीस्टॅक' अंतर्गत शेतकऱ्यांसाठी 'फार्मर आयडी' देण्याची प्रक्रिया सुरू केली आहे. नवीन ओळख क्रमांकामुळे योजनांचा लाभ मिळणे सोपे होईल असा दावा केला जात असला, तर शेतकऱ्यांच्या दृष्टीने ती 'आणखी एक नोंदणी' आणि 'आणखी एक पडताळणी' ठरत आहे. तंत्रज्ञानाचा वापर हा नागरिकांचा त्रास कमी करण्यासाठी असायला हवा, यंत्रणेची जबाबदारी नागरिकांवर ढकलण्यासाठी नव्हे. डेटा सुरक्षितता आणि गोपनीयतेचे नियम पाळून, जर एका विभागाकडे नागरिकाची पडताळलेली माहिती उपलब्ध असेल, तर दुसऱ्या विभागाने ती आपोआप स्वीकारणारी सुरक्षित अंतर-विभागीय यंत्रणा उभारणे ही काळाची गरज आहे. डिजिटल इंडियाचे यश हे किती पोर्टल सुरू झाली किंवा किती कोटी अर्ज ऑनलाइन आले, यावरून ठरत नाही; तर त्या पोर्टल्समुळे सामान्य नागरिकाचा किती वेळ वाचला, त्याचा किती खर्च वाचला आणि त्याला किती सहजतेने हक्क मिळाला, यावरून ठरते. सरकारने तंत्रज्ञानाचा केवळ गाजावाजा न करता, प्रशासकीय फेऱ्यांचे हे चक्र थांबवून कागदपत्रांच्या विळख्यातून जनतेची खऱ्या अर्थाने मुक्तता करावी. तुमचा या विषयावरील अनुभव कसा राहिला आहे? सरकारी योजनांचा लाभ घेताना तुम्हालाही कागदपत्रे आणि ई-केवायसीसाठी अशाच अडचणींचा सामना करावा लागला.

कर्तव्यावर मद्यधुंद अवस्थेत आढळल्याने वैद्यकीय अधिकारी निलंबित

डॉ. वैभव म्हस्के यांच्याविरुद्ध विभागीय चौकशीचे आदेश; १५ दिवसांत दोषारोपपत्र दाखल करण्याचे निर्देश

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र
पिंपरी - चिंचवड : प्रतिनिधी

पिंपरी-चिंचवड महापालिकेच्या यशवंतराव चव्हाण स्मृती रुग्णालयात कर्तव्यावर असताना मद्यधुंद अवस्थेत आढळल्याच्या प्रकरणी वैद्यकीय अधिकारी डॉ. वैभव अविनाश म्हस्के यांना तात्काळ निलंबित करण्यात आले आहे. या घटनेमुळे रुग्णालयातील अत्यावश्यक सेवांच्या कामकाजात अडथळा निर्माण झाल्याची दखल घेत महापालिका आयुक्त डॉ. विजय सूर्यवंशी यांनी १६ ऑक्टोबर रोजी निलंबनाचे आदेश जारी केले. संबंधित अधिकाऱ्याविरुद्ध विभागीय चौकशी सुरू करण्यासही मान्यता देण्यात आली आहे.

डॉ. म्हस्के हे महापालिकेच्या गट-ब संवर्गातील वैद्यकीय अधिकारी असून, यशवंतराव चव्हाण स्मृती रुग्णालयात कार्यरत आहेत. ते १५ ऑक्टोबर रोजी कर्तव्यावर असताना मद्यप्राशन करून मद्यधुंद अवस्थेत आढळल्याची माहिती रुग्णालयाच्या अधिष्ठात्यांनी सामान्य प्रशासन विभागाला दिली होती. त्यानंतर अधिष्ठात्यांचा अहवाल आणि आयुक्तांची मान्यता विचारात घेऊन प्रशासनाने ही कारवाई केली.

वैद्यकीय सेवा थेट रुग्णांच्या आरोग्याशी आणि जीवनाशी संबंधित असल्याने कर्तव्यावर असताना मद्याच्या प्रभावाखाली राहणे तसेच त्यामुळे कर्तव्यपालनावर परिणाम होणे हे सेवा नियमांच्या विरोधात असल्याचे निलंबन आदेशात नमूद करण्यात आले आहे.

महाराष्ट्र नागरी सेवा (वर्तणूक) नियम, १९७९ मधील नियम ३ व २८ आणि महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियमातील कलम ५६ (१) यांचा भंग झाल्याचा निष्कर्ष आदेशात नोंदविण्यात आला आहे. महाराष्ट्र नागरी सेवा (शिस्त व अपील) नियम, १९७९ मधील नियम ४ तसेच महानगरपालिका अधिनियमातील कलम ५६ (२) नुसार त्यांना निलंबित करण्यात आले आहे.

१५ दिवसांत दोषारोपपत्र दाखल करण्याचे निर्देश

विभागीय चौकशीच्या अनुषंगाने संबंधित रुग्णालय प्रशासनाला निलंबन आदेशाची अंमलबजावणी करून त्याची पोहोच सादर करण्यास सांगण्यात आले आहे. तसेच, चौकशीसाठी १५ दिवसांच्या आत दोषारोपपत्र दाखल करण्याचे निर्देश देण्यात आले आहेत. या चौकशीतून प्रकरणातील पुढील बाबी स्पष्ट होणार आहेत.

निलंबन कालावधीत डॉ. म्हस्के यांना नियमानुसार निर्वाह भत्ता देण्यात येणार आहे. त्यासाठी विहित अटींचे पालन करणे बंधनकारक असेल. या काळात त्यांना अन्यत्र नोकरी किंवा व्यवसाय करता येणार नाही. निर्वाह भत्ता मिळविण्यासाठी अन्यत्र नोकरी, सेवा किंवा व्यवसाय केला नसल्याचा स्वाक्षरीयुक्त दाखला दरमहा २० तारखेच्या आत सादर करावा लागणार आहे. निलंबन काळात त्यांचे मुख्यालय पिंपरी येथे राहणार असून, वरिष्ठांची पूर्वपरवानगी घेतल्याशिवाय त्यांना मुख्यालय सोडता येणार नाही. महापालिका प्रशासनाने सेवा नियमांनुसार पुढील कार्यवाही सुरू केली असून, विभागीय चौकशीच्या निष्कर्षानुसार या प्रकरणात पुढील निर्णय घेतला जाणार आहे.

प्रक्रिया केलेल्या पाण्याने बीआरटी रेलिंग व दुभाजकांची स्वच्छता

पिण्याच्या पाण्याचा वापर टाळला; रस्ते सुरक्षिततेसाठी महापालिकेचा पुढाकार

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र
पिंपरी - चिंचवड : प्रतिनिधी

पिंपरी-चिंचवड शहरातील बीआरटी मार्गांवरील रेलिंग आणि रस्त्याच्या दुभाजकांची स्वच्छता करण्यासाठी महापालिकेकडून मैलाशुद्धीकरण केंद्रात प्रक्रिया केलेल्या पाण्याचा पुनर्वापर करण्यात येत आहे. पर्यावरण विभागाच्या टँकरद्वारे हे काम केले जात असून, त्यासाठी नागरिकांना पुरवठा करण्यात येणाऱ्या शुद्ध पिण्याच्या पाण्याचा वापर केला जात नसल्याची माहिती महापालिकेचे सहशहर अभियंता बापुसाहेब गायकवाड यांनी दिली.

पावसाळ्यात रस्त्यांवर साचलेला चिखल, माती आणि धुळीमुळे बीआरटी रेलिंग व दुभाजकांवरील परावर्तक पट्टे झाकले जातात. त्यामुळे वाहनचालकांना रस्त्यावरील संरक्षक व्यवस्था स्पष्टपणे दिसण्यात अडथळा निर्माण होऊ शकतो. ही बाब लक्षात घेऊन रेलिंग आणि दुभाजकांची स्वच्छता करण्यात येत आहे. नुकत्याच बीआरटी रेलिंगला स्कूल बसची धडक बसल्याच्या घटनेच्या पार्श्वभूमीवर रस्त्यांवरील संरक्षक यंत्रणा स्पष्टपणे दिसणे आणि संभाव्य धोकादायक ठिकाणांची देखभाल करणे महत्त्वाचे ठरत आहे.

आगामी 'पुणे ग्रँड टूर-२०२७' सायकल स्पर्धेच्या तयारीचा भाग म्हणून संबंधित बीआरटी मार्गांची स्वच्छता व देखभाल केली जात आहे. मात्र, हे काम केवळ स्पर्धेपुरते किंवा शहराच्या सुशोभीकरणापुरते मर्यादित नसून, दैनंदिन प्रवास करणारे नागरिक, शालेय वाहने आणि सार्वजनिक वाहतुकीच्या सुरक्षिततेच्या दृष्टीनेही आवश्यक आहे. शहरात पाणीटंचाईची परिस्थिती असताना पिण्याच्या पाण्याचा अपव्यय टाळणे गरजेचे आहे. त्याचवेळी रस्त्यांची स्वच्छता आणि सुरक्षितताही महत्त्वाची आहे. या दोन्ही बाबींचा समतोल राखण्यासाठी प्रक्रिया केलेल्या सांडपाण्याचा पुनर्वापर केला जात असल्याचे महापालिकेने स्पष्ट केले आहे. नागरिकांनी पिण्याच्या पाण्याचा काटकसरीने वापर करावा आणि महापालिकेच्या स्वच्छता व रस्ते सुरक्षिततेच्या कामांना सहकार्य करावे, असे आवाहन प्रशासनाच्या वतीने करण्यात आले आहे.

पिंपरी महापालिकेशेजारील बेकायदेशीर वृक्षतोडप्रकरणी दोषी बिल्डर व अधिकाऱ्यांवर फौजदारी गुन्हे दाखल करा!

आप युवा आघाडीच्या वतीने २२ ऑक्टोबरला 'वृक्ष अंत्ययात्रा' करणार : रविराज काळे

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र
पिंपरी - चिंचवड : प्रतिनिधी

पिंपरी-चिंचवड महानगरपालिका मुख्यालयाशेजारील बांधकाम प्रकल्पासाठी ५२ पेक्षा जास्त जुन्या वृक्षांचे वय आणि संख्या कागदपत्रांमध्ये कमी दाखवून बेकायदेशीरपणे झाडांची तोड करण्यात आली आहे. बिल्डरला तब्बल १.५ कोटींहून अधिक रुपयांचा आर्थिक फायदा पोहोचवण्यासाठी उद्यान अधीक्षक महेश गारगोटे व राजेश वसावे या अधिकाऱ्यांनी वृक्ष प्राधिकरणाचा मूळ अहवालच बदलून वृक्ष प्राधिकरण समिती अध्यक्ष व जनतेची उघड फसवणूक केल्याचा गंभीर आरोप आम आदमी पार्टीने केला आहे.

या घोटाळ्याचा व पर्यावरण घाताचा निषेध करण्यासाठी आम आदमी पार्टी पिंपरी चिंचवड (अअझ) आणि महाराष्ट्र राज्य युवक आघाडीच्या वतीने गुरुवार, दिनांक २२ ऑक्टोबर २०२६ रोजी दुपारी ०३:०० वाजता 'वृक्ष अंत्ययात्रा' आंदोलनाचे आयोजन करण्यात आले आहे.

आंदोलनाचा तपशील: दिनांक: गुरुवार, २२/१०/२०२६ वेळ: दुपारी ०३:०० वाजता प्रारंभ ठिकाण: ज्या ठिकाणावरून बेकायदेशीर वृक्षतोड झाली, त्या जागेपासून पिंपरी चिंचवड महानगरपालिका आऊटगेटपर्यंत. आम आदमी पार्टी युवक आघाडीच्या प्रमुख मागण्या:

१). बेकायदेशीर वृक्षतोड त्वरित थांबवून दोषी बिल्डर (सुखवानी असोसिएट्स) आणि अहवाल बदलणारे उद्यान अधीक्षक महेश गारगोटे व राजेश वसावे या अधिकाऱ्यांवर तात्काळ फौजदारी गुन्हे (ऋखठ) दाखल करण्यात यावेत. २). दिशाभूल करून घेतलेली बांधकामाची परवानगी रद्द करण्यात यावी. ३) . नियमानुसार १,०१८ झाडे लावण्यासाठी प्रति वृक्ष १५ हजार रुपयांप्रमाणे १.५२ कोटींचा दंड वसूल करण्यात यावा. ४) स्पेशल केस करून अहवाल बदलणाऱ्या महेश गारगोटे व राजेश वसावे यांना तातडीने निलंबित करा . ५. या संपूर्ण प्रकरणाची विभागीय व सखोल चौकशी करण्यात यावी.

एवढा मोठा गैरव्यवहार अतिरिक्त आयुक्तांच्या निदर्शनास आणून दिल्यानंतरही अद्याप कसलीही ठोस कारवाई झालेली नाही. त्यामुळे प्रशासनातील वरपासून खालपर्यंत सर्वांचेच हात यात ओले झाले आहेत की काय, असा संशय निर्माण होत आहे.

"वृक्ष तोड थांबवा... निसर्ग वाचवा!" या हाकेसह शहरातील सर्व पर्यावरणप्रेमी नागरिक, सामाजिक कार्यकर्ते आणि जनतेने या आंदोलनात मोठ्या संख्येने सहभागी व्हावे, असे आवाहन आम आदमी पार्टी महाराष्ट्र राज्य युवक आघाडीच्या वतीने करण्यात आले आहे.

मालमत्ता कर वसुलीचे उद्दिष्ट पूर्ण करण्यासाठी नियोजनबद्ध मोहीम राबवा : अतिरिक्त आयुक्त तृप्ती सांडभोर

विभागनिहाय नियोजन, प्रलंबित प्रकरणांचा निपटारा आणि नियमित आढावा घेण्याचे दिले निर्देश

■ पिंपरी-चिंचवड : प्रतिनिधी

चालू आर्थिक वर्षातील कर वसुलीचे काटेकोर नियोजन करण्याच्या सूचना आयुक्त डॉ. विजय सूर्यवंशी यांनी दिल्या आहेत. त्या अनुषंगाने अतिरिक्त आयुक्त तृप्ती सांडभोर यांनी पिंपरी येथील मुख्य प्रशासकीय भवनातील दिवंगत महापौर मधुकरराव पवळे सभागृह येथे करसंकलन व कर आकारणी विभागाची आढावा बैठक घेतली. बैठकीत मालमत्ता कराची थकबाकी, मालमत्ता जप्तीची कारवाई, मालमत्ता हस्तांतरणाची प्रकरणे, सारथी पोर्टलवरील प्रलंबित तक्रारी तसेच मागील बैठकीत दिलेल्या सूचनांनुसार करण्यात आलेल्या कार्यवाहीचा सविस्तर आढावा घेण्यात आला.

बैठकीस कर संकलन व कर आकारणी विभागाचे उप आयुक्त सचिन पवार, प्रशासन अधिकारी रश्मी देशपांडे, सहाय्यक मंडल अधिकारी बाळू लोंढे, हनुमंत सरवदे, मनोज शिंदे, अजित नखाते, रणजीत भोसले, जयंत मरळीकर, राजेश बांदल, रविंद्र शिंदे, राजेंद्र कुदळे, प्रसाद एच. एस, राकेश सौदे, अतुल काळे, नाना सोनटके, खुकाळे एस, निता राणे, डी. डी. गोरडे, हनुमंत मोरे, मिलिंद कांबळे तसेच कर्मचारी उपस्थित होते.

अतिरिक्त आयुक्त तृप्ती सांडभोर म्हणाल्या, चालू आर्थिक वर्षासाठी निश्चित करण्यात मालमत्ता कर वसुलीचे उद्दिष्ट पूर्ण करण्यासाठी सर्व संबंधित अधिकारी व कर्मचाऱ्यांनी नियोजनबद्ध आणि प्रभावीपणे काम करावे. महानगरपालिकेच्या अंदाजपत्रकामध्ये मालमत्ता कराच्या उत्पन्नाचा मोठा वाटा असतो.

या उत्पन्नाच्या आधारे विविध विकासकामे आणि नागरी सुविधांसाठी आर्थिक नियोजन करण्यात येते. त्यामुळे मालमत्ता कर वसुलीचे उद्दिष्ट वेळेत पूर्ण करणे आवश्यक आहे. सर्व सहाय्यक मंडल अधिकाऱ्यांनी आपापल्या कार्यक्षेत्रात नियोजनबद्ध करवसुली

मोहीम राबवून निश्चित केलेले उद्दिष्ट वेळेत पूर्ण करावे. करवसुलीच्या कामात दिरंगाई करणाऱ्या अधिकारी व कर्मचाऱ्यांवर कारवाई करण्यात येईल, असा इशाराही सांडभोर यांनी दिला.

मालमत्ता कर वसुली वाढविण्यासाठी प्रत्येक मंडल अधिकाऱ्याने आपल्या कार्यक्षेत्रातील परिस्थितीचा अभ्यास करून प्रभावी उपाययोजनांचे नियोजन करावे. करवसुलीची आकडेवारी वाढविण्यासाठी कोणत्या उपाययोजना करण्यात येणार आहेत, याबाबतची लेखी माहिती सादर करावी. तसेच संपूर्ण करवसुली प्रक्रियेवर आयुक्तांचे बारकाईने लक्ष असून, सर्वांनी आपापली जबाबदारी गांभीर्याने पार पाडावी, असेही त्यांनी स्पष्ट केले.

तसेच मागील पाच वर्षांतील मालमत्ता कर संकलनाच्या आकडेवारीची तुलना करून चालू वर्षातील करवसुलीचा आढावा घेण्यात येणार असल्याचे सांगितले. मागील वर्षांच्या तुलनेत यंदा करवसुलीत अपेक्षित वाढ होणे आवश्यक असून करवसुलीचे उद्दिष्ट साध्य करण्यासाठी सर्व अधिकारी व कर्मचाऱ्यांनी अधिक जबाबदारीने काम करावे.

करवसुली करताना ज्या मालमत्तांकडून थकीत कराची वसुली तुलनेने लवकर होऊ शकते, अशा मालमत्तांवर प्राधान्याने लक्ष केंद्रित करावे. थकबाकीदारांना त्यांच्या थकीत कराबाबत वारंवार अवगत करावे. आवश्यक नोटिसा बजावूनही कराचा भरणा न करणाऱ्या थकबाकीदारांविरुद्ध नियमानुसार जप्तीची कारवाई करावी. करवसुलीचे उद्दिष्ट पूर्ण करण्यासाठी आवश्यक त्या कठोर उपाययोजना करताना कोणतीही दिरंगाई करू नये. याशिवाय, महानगरपालिकेच्या नवीन मालमत्ता सर्वेक्षणांतर्गत कर आकारणीच्या प्रक्रियेत असलेल्या मालमत्तांना प्राधान्य देऊन संबंधित कार्यवाही वेगाने पूर्ण करावी. तसेच निवासी, बिगरनिवासी, मिश्र वापराच्या मालमत्ता, औद्योगिक मालमत्ता आणि मोकळ्या जमिनी यांसह विविध प्रकारच्या मालमत्तांची माहिती अद्ययावत ठेवावी.

याव्यतिरिक्त, मालमत्ता कराशी संबंधित प्रलंबित असलेल्या तक्रारींचा प्राधान्याने निपटारा करावा. मालमत्ता हस्तांतरणाची प्रकरणे आणि अन्य प्रलंबित कामे वेळेत पूर्ण करण्यासाठी आवश्यक कार्यवाही करावी. करवसुलीच्या कामाचा नियमित आढावा घेऊन अडचणी दूर कराव्यात. यापुढे दर पंधरा दिवसांनी करवसुलीचा आढावा घेण्यात येणार असून, त्यानुसार कामकाजातील प्रगती तपासली जाईल, अशा सूचना बैठकीत देण्यात आल्या.

दैनिक राज्य लोकतंत्र हे पत्र मुद्रक, प्रकाशक मालक सीमा भिमराव मस्के यांनी जगमित्र प्रिंटर्स अॅण्ड सेल्स कॉर्पोरेशन सुमतीनगर, जालना रोड, बीड येथे छापून कार्यालय दैनिक राज्य लोकतंत्र, राजीव गांधी चौक, कॅनाल रोड, बीड, ता.जि. बीड, ४३११२२ (महाराष्ट्र) येथे प्रकाशित केले. **संपादक** - सीमा मस्के (मोकाशे) । **कार्यकारी संपादक** - सुभाष विलासराव चौरे या अंकात प्रकाशित झालेल्या मजकुरातील मतांशी संपादक सहमत असतीलच असे नाही. न्यायालयीन वाद बीड न्यायकक्षेत. EMAIL- RAJYALOKTANTRA@GMAIL.COM NO.L SB/BEED RNP-206/2024-26

सारांश वृत्त

हलगर्जीपणा भोवला! आरोग्य विभागाच्या दोन सहायक संचालकांवर निलंबनाची कारवाई

■ पुणे : प्रतिनिधी

राज्य सरकारच्या बालआरोग्य आणि कुटुंब नियोजन कार्यक्रमांच्या अंमलबजावणीत त्रुटी आढळल्याने आरोग्य विभागाने पुण्यातील दोन सहायक संचालकांवर निलंबनाची कारवाई केली आहे. क्षेत्रभेटी न देणे, कामकाजावर योग्य देखरेख न ठेवणे आणि आवश्यक अहवाल सादर न करणे, या कारणांमुळे ही कारवाई करण्यात आली. डॉ. राजकुमार जगताप आणि डॉ. राजश्री ढवळे अशी निलंबित अधिकाऱ्यांची नावे आहेत. डॉ. जगताप यांच्याकडे बालआरोग्य कार्यक्रमाची, तर डॉ. ढवळे यांच्याकडे कुटुंब नियोजन कार्यक्रमाची जबाबदारी होती. आरोग्य विभागाच्या प्रधान सचिवांनी १२ ऑक्टोबर रोजी घेतलेल्या आढावा बैठकीत दोन्ही अधिकाऱ्यांचे काम असमाधानकारक असल्याचे आढळले. त्यानंतर चौकशी करून १३ ऑक्टोबर रोजी त्यांच्या निलंबनाचे आदेश जारी करण्यात आले. नलंबनाच्या काळात दोन्ही अधिकाऱ्यांचे मुख्यालय छत्रपती संभाजीनगर येथील जिल्हा सामान्य रुग्णालयात निश्चित करण्यात आले आहे. त्यांच्याविरुद्ध पुढील विभागीय चौकशीही होणार असून, पुढील आदेशापर्यंत निलंबन कायम राहणार असल्याची माहिती आरोग्य विभागातील सूत्रांनी दिली.

मांदळेवाडी परिसरात वन्यप्राण्यांचा उपद्रव; पिकांच्या नुकसानीने शेतकरी चिंतेत

रानडुक्कर, तरस, कोल्हे आणि हरणांचा शेतात वावर; वनविभागाने तातडीने उपाययोजना करण्याची मागणी

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

लोणी-धामणी : प्रतिनिधी

आंबेगाव तालुक्यातील दुष्काळग्रस्त मांदळेवाडी परिसरातील ढगे वस्ती येथे वन्यप्राण्यांचा उपद्रव वाढल्याने शेतकरी चिंतेत सापडले आहेत. रानडुक्कर, तरस, कोल्हे आणि हरणांचा शेतामध्ये वावर वाढला असून, हे वन्यप्राणी पिकांची नासधूस करत आहेत. आधीच पावसाअभावी अडचणीत सापडलेल्या शेतकऱ्यांना आता वन्यप्राण्यांच्या उपद्रवाचा आर्थिक फटका सहन करावा लागत आहे.

मांदळेवाडी परिसराची डोंगराळ भौगोलिक रचना, डोंगरावरील झाडी आणि वन्यप्राण्यांसाठी उपलब्ध असलेला नैसर्गिक अधिवास यामुळे या भागात वन्यप्राण्यांचा वावर वाढल्याचे स्थानिक शेतकरी सांगतात. विशेषतः रानडुकरांचे कळप रात्रीच्या वेळी शेतात घुसून पिकांचे मोठ्या प्रमाणावर नुकसान करत आहेत.

पावसाअभावी संकट, त्यात वन्यप्राण्यांची भर

या परिसरात गेल्या अडीच महिन्यांपासून पावसाने दडी मारली आहे. उपलब्ध ओढे, नाले आणि विहिरींमधील पाण्याचा अंदाज घेऊन शेतकऱ्यांनी रब्बी हंगामातील पिकांची लागवड केली. सध्या ज्वारी, कांदा, गोल्डन मका आणि बटाटा ही पिके चांगली वाढू लागली आहेत. मात्र, वन्यप्राणी वारंवार शेतात घुसून पिकांची नासधूस करत असल्याने शेतकऱ्यांच्या हातातोंडाशी आलेला घास हिरावला जात आहे.

बियाणे, खते, औषधे आणि मशागतीसाठी मोठा खर्च करून उभी केलेली पिके डोळ्यांदेखत उद्ध्वस्त होत असल्याने शेतकरी हतबल झाले आहेत. पाणीटंचाई, वाढता उत्पादन खर्च आणि

अनिश्चित हवामानामुळे आधीच शेतीचे आर्थिक गणित कोलमडले असताना वन्यप्राण्यांच्या उपद्रवाने संकट अधिकच गंभीर झाले आहे.

वनविभागाने तातडीने उपाययोजना कराव्यात

पिकांचे संरक्षण करण्यासाठी शेतकरी विविध उपाययोजना करत आहेत. मात्र, वन्यप्राण्यांचा वाढता वावर आणि रात्रीच्या वेळी होणारी पिकांची नासधूस यामुळे या उपाययोजना अपुऱ्या ठरत आहेत. त्यामुळे वनविभागाने मांदळेवाडी परिसराची प्रत्यक्ष पाहणी करून वन्यप्राण्यांचा उपद्रव रोखण्यासाठी प्रभावी उपाययोजना कराव्यात, अशी मागणी शेतकऱ्यांनी केली आहे.

वन्यप्राण्यांमुळे शेतीचे होणारे नुकसान कमी करण्याबरोबरच बाधित शेतकऱ्यांना नुकसानभरपाई किंवा अन्य आर्थिक मदत मिळण्यासाठी संबंधित विभागाने तातडीने कार्यवाही करावी, अशी अपेक्षा व्यक्त होत आहे. अन्यथा, पावसाअभावी आधीच संकटात सापडलेल्या शेतकऱ्यांचे उभे पीक वाया जाण्याची भीती आहे.

वन्यप्राण्यांच्या उपद्रवावर नियंत्रण मिळवण्यासाठी वनविभागाने तातडीने लक्ष घालावे, अशी मागणी उपसरपंच रवींद्र ढगे पाटील, मारुती ढगे पाटील, अमोल ढगे पाटील, सन्नी ढगे पाटील, बबन ढगे पाटील यांच्यासह परिसरातील शेतकऱ्यांनी केली आहे.

महाआयटीच्या प्रणाली अद्ययावतीकरणामुळे शासकीय ऑनलाइन सेवा तात्पुरत्या बंद

१६ ते २० ऑक्टोबरदरम्यान नागरिकांना फटका; तातडीचे ऑनलाइन व्यवहार पूर्ण करण्याचे आवाहन

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मुंबई । प्रतिनिधी

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मर्यादित (महाआयटी) मार्फत विकसित करण्यात आलेल्या आणि देखभाल केल्या जाणाऱ्या राज्य शासनाच्या विविध ऑनलाइन सेवा तात्पुरत्या बंद राहणार आहेत. डेटा सेंटर स्थलांतर आणि प्रणाली अद्ययावतीकरणाच्या कामामुळे शुक्रवार, दि. १६ ऑक्टोबर रोजी दुपारी ४ वाजल्यापासून संबंधित संकेतस्थळे, पोर्टल्स, ॲप्लिकेशन्स तसेच नागरिक आणि व्हिलेज लेव्हल एंटरप्रेन्युअर (व्हीएलई) सेवा अनुपलब्ध राहतील.

राज्य शासनाच्या डिजिटल सेवांची कार्यक्षमता वाढविणे, तांत्रिक पायाभूत सुविधा अधिक स्थिर करणे आणि ऑनलाइन सेवा सुरक्षित व विश्वासार्ह बनविणे, हा या कामामागील उद्देश आहे. या प्रक्रियेदरम्यान संबंधित ऑनलाइन सेवांचा वापर करता येणार नसल्याने नागरिकांना विविध शासकीय कामांसाठी गैरसोयीचा सामना करावा लागू शकतो.

महाआयटीकडून हे तांत्रिक काम सोमवार, १९ ऑक्टोबरपर्यंत पूर्ण करण्याचा प्रयत्न करण्यात येणार आहे. आवश्यक तांत्रिक तपासणी पूर्ण झाल्यानंतर मंगळवार, २० ऑक्टोबर २०२६ रोजी सेवा पूर्ववत सुरू होण्याची अपेक्षा आहे.

या पार्श्वभूमीवर नागरिक, शासकीय विभाग आणि संबंधित सेवा वापरणाऱ्यांनी तातडीचे ऑनलाइन अर्ज, आवश्यक कागदपत्रे सादर करणे तसेच इतर प्रलंबित ऑनलाइन व्यवहार शुक्रवार, १६ ऑक्टोबर रोजी दुपारी ४ वाजण्यापूर्वी पूर्ण करून घ्यावेत, असे आवाहन महाआयटीकडून करण्यात आले आहे.

नियोजित देखभाल आणि प्रणाली अद्ययावतीकरणामुळे होणाऱ्या गैरसोयीबद्दल महाआयटीने दिलगिरी व्यक्त केली आहे. अधिक सुरक्षित, सक्षम आणि विश्वासार्ह डिजिटल सेवा उपलब्ध करून देण्यासाठी नागरिकांनी सहकार्य करावे, असेही कळविण्यात आले आहे.

पुण्याच्या गणेशोत्सवाची आंतरराष्ट्रीय ओळख; हाँगकाँगमध्ये महाराष्ट्राच्या सार्वजनिक गणेशोत्सवाचा डंका!

३५४ मंडळांच्या स्पर्धेत हाँगकाँगच्या महाराष्ट्र मंडळाची बाजी; सांगलीचे मोरया गणेश मंडळ राज्यात प्रथम

मुंबई : प्रतिनिधी

महाराष्ट्राच्या सार्वजनिक गणेशोत्सवाची परंपरा आता देशाच्या सीमा ओलांडून आंतरराष्ट्रीय स्तरावर आपली ओळख अधिक ठळक करत आहे. 'महागणेशोत्सव : महाराष्ट्राचा राज्य उत्सव' अंतर्गत आयोजित 'महाराष्ट्र राज्य उत्कृष्ट सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळ स्पर्धा २०२६' मध्ये हाँगकाँग येथील महाराष्ट्र मंडळाने आंतरराष्ट्रीय स्तरावर प्रथम क्रमांक पटकावला आहे. या स्पर्धेमुळे महाराष्ट्राच्या गणेशोत्सव परंपरेचे सांस्कृतिक वैभव जागतिक स्तरावर अधोरेखित झाले आहे. मात्र, राज्यस्तरीय स्पर्धेत पुणे जिल्ह्यातील मंडळाऐवजी सांगलीच्या मोरया गणेश मंडळाने प्रथम क्रमांक मिळविला आहे.

यंदाच्या स्पर्धेत एकूण ३५४ गणेशोत्सव मंडळांनी सहभाग घेतला. आंतरराष्ट्रीय स्तरावर महाराष्ट्र मंडळ, हाँगकाँग प्रथम, एडोगावा इंडिया कल्चर सेंटर, जपान द्वितीय आणि हेसन इंडियन लेडीज असोसिएशन अँड पायोनियर इंडियन्स ई.व्ही. तृतीय क्रमांकावर राहिले.

राष्ट्रीय स्तरावर महाराष्ट्र समाज सेवा समिती, उत्तराखंडने प्रथम क्रमांक मिळविला. श्री राम युवक मंडळ, कर्नाटक द्वितीय, तर गुजरातमधील गणराया गणेश उत्सव तृतीय क्रमांकाचा मानकरी ठरला.

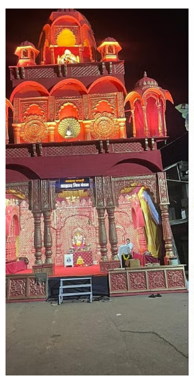
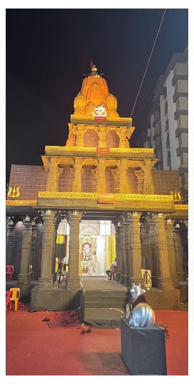

राज्यस्तरीय स्पर्धेत सांगलीच्या मोरया गणेश मंडळाने प्रथम क्रमांक पटकावला. नांदेडच्या दीपकनगर येथील छत्रपती सार्वजनिक गणेश मंडळाने द्वितीय, तर स्वराज्य गणेश मंडळ, देवनांद्रा यांनी तृतीय क्रमांक मिळविला. आंतरराष्ट्रीय, राष्ट्रीय आणि राज्यस्तरावरील विजेत्यांना अनुक्रमे साडेसात लाख, पाच लाख आणि अडीच लाख रुपये रोख पारितोषिकासह सन्मानचिन्ह देण्यात येणार आहे.

पारंपरिक मूर्तिकलेचा गौरव

यंदा प्रथमच सुरू करण्यात आलेल्या 'वॅलिग-खातू गणेशमूर्तीकार' पुरस्काराचे पहिले मानकरी मूर्तिकार राजन विष्णू पाटकर ठरले आहेत. पारंपरिक मूर्तिकलेचा वारसा जपणारे पाटकर हे मुंबईतील प्रसिद्ध 'गिरगावचा राजा' तसेच वडाळा येथील जी.एस.बी. सेवा मंडळाच्या गणेशमूर्ती निर्मितीशी संबंधित आहेत.

गेल्या ३५ वर्षांहून अधिक काळ ते जी.एस.बी. मंडळाच्या महाकाय गणेशमूर्तीची निर्मिती करीत आहेत. त्यांना सन्मानचिन्ह, शाल आणि अडीच लाख रुपये रोख देऊन गौरविण्यात येणार आहे.

पर्यावरणपूरक मूर्तिनिर्मितीलाही त्यांनी प्राधान्य दिले आहे. पेपर मेशीपासून तयार केलेल्या त्यांच्या हलक्या वजनाच्या गणेशमूर्ती मुंबईसह लंडनपर्यंत पोहोचल्या आहेत.

१६ ऑक्टोबरला पुरस्कार वितरण

विजेत्या मंडळांचा आणि राजन पाटकर यांचा गौरव सोहळा शुक्रवार, १६ ऑक्टोबर २०२६ रोजी दुपारी ३ वाजता प्रभादेवी येथील रवींद्र नाट्यमंदिरात होणार आहे. सांस्कृतिक कार्यमंत्री ॲड. आशिष शेलार यांच्या हस्ते पुरस्कार प्रदान करण्यात येतील.

गणेशोत्सव ही केवळ धार्मिक परंपरा नसून महाराष्ट्राची सांस्कृतिक ओळख आहे. हाँगकाँगमधील महाराष्ट्र मंडळाच्या यशामुळे या परंपरेला जागतिक व्यासपीठ मिळाल्याचे अधोरेखित झाले आहे.

शिंदेवाडी-एकलहरे शाळेत वाचन प्रेरणा दिन उत्साहात साजरा

'वाचन ध्यास' उपक्रमातून विद्यार्थ्यांनी घेतला पुस्तकांचा आनंद; डॉ. कलाम यांच्या जीवनप्रवासातून मिळाली प्रेरणा

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

लोणी-धामणी । प्रतिनिधी

भारतरत्न डॉ. ए. पी. जे. अब्दुल कलाम यांच्या जयंतीनिमित्त आंबेगाव तालुक्यातील जिल्हा परिषद प्राथमिक शाळा शिंदेवाडी-एकलहरे येथे वाचन प्रेरणा दिन उत्साहात साजरा करण्यात आला. यानिमित्त शाळेत 'वाचन ध्यास' हा उपक्रम राबविण्यात आला. या उपक्रमात विद्यार्थ्यांनी आपल्या आवडीची पुस्तके वाचून वाचनाचा आनंद घेतला.

विद्यार्थ्यांमध्ये वाचनाची आवड निर्माण व्हावी, पुस्तकांविषयी आकर्षण वाढावे आणि वाचनाची संस्कृती रुजावी, या उद्देशाने या उपक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. यावेळी विद्यार्थ्यांना डॉ. ए. पी. जे. अब्दुल कलाम यांच्या जीवनचरित्रावर आधारित चित्रफीत दाखविण्यात आली. त्यांच्या प्रेरणादायी जीवनप्रवासातून विद्यार्थ्यांना जिद्द, चिकाटी, ज्ञानाची ओढ आणि मोठी स्वप्ने पाहण्याची प्रेरणा मिळाली.

या वेळी विद्यार्थ्यांनी आपापली मनोगते व्यक्त केली. वाचनातून मिळणारे ज्ञान, पुस्तकांचे महत्त्व तसेच डॉ. कलाम यांच्या जीवनातील प्रेरणादायी प्रसंग याविषयी विद्यार्थ्यांनी आपले विचार मांडले. शाळेचे मुख्याध्यापक दत्ता गोरडे आणि सहाय्यक शिक्षक संतोष थोरात यांनी विद्यार्थ्यांना वाचन प्रेरणा दिनाचे महत्त्व समजावून सांगितले. नियमित वाचनामुळे ज्ञानात भर पडते, विचारशक्ती विकसित होते आणि व्यक्तिमत्त्व अधिक समृद्ध होते. त्यामुळे विद्यार्थ्यांनी दररोज काही वेळ वाचनासाठी राखून ठेवावा, असे आवाहन त्यांनी केले. विद्यार्थ्यांमध्ये वाचनाची गोडी निर्माण करून पुस्तकांशी मैत्री दृढ करणारा हा उपक्रम उत्साही वातावरणात पार पडला.

शाळांमध्ये स्काऊट-गाईड प्रशिक्षणाचा विस्तार; विद्यार्थ्यांना अधिक गुण मिळणार? दादा भुसे यांचा आदेश

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मुंबई : प्रतिनिधी

विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्व विकासासाठी आता शाळांमध्ये स्काऊट-गाईड उपक्रमाला अधिक महत्त्व दिले जाणार आहे. राज्यातील सर्व माध्यमांच्या शाळांमध्ये हा उपक्रम पोहोचविण्याचे नियोजन शालेय शिक्षण विभागाने केले आहे. त्यानुसार सुमारे १ लाख ८ हजार शाळांमधील २ कोटी १० लाख विद्यार्थ्यांना प्रशिक्षण देण्याचे उद्दिष्ट ठेवण्यात आले आहे.

शालेय शिक्षण मंत्री दादाजी भुसे यांनी याबाबत संबंधित अधिकाऱ्यांना निर्देश दिले आहेत. या माध्यमातून विद्यार्थ्यांमध्ये नेतृत्वक्षमता, शिस्त, राष्ट्रप्रेम आणि सामाजिक बांधिलकी विकसित करण्यावर भर दिला जाणार आहे.

विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्व विकासावर भर

स्काऊट-गाईडच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना केवळ पुस्तकी ज्ञान न देता प्रत्यक्ष कृतीतून विविध जीवनमूल्ये शिकविण्याचा प्रयत्न केला जाणार आहे. सध्या राज्यातील जवळपास ३० हजार शाळांमधील १७ लाख ३३ हजार विद्यार्थी या प्रशिक्षणाचा लाभ घेत आहेत. आता या उपक्रमाची व्याप्ती वाढवून अधिकाधिक विद्यार्थ्यांना त्यात सहभागी करून घेण्याची तयारी सुरू आहे.

या नियोजनाचा आढावा घेण्यासाठी दादाजी भुसे यांनी बैठक घेतली. विद्यार्थ्यांना लहान वयापासूनच संघभावना, शिस्त आणि देशाप्रती कर्तव्याची जाणीव व्हावी, यासाठी शाळांमध्ये स्काऊट-गाईडचे

उपक्रम प्रभावीपणे राबविण्याची भूमिका या बैठकीत मांडण्यात आली.

परेड, संचलन आणि कवायतींसाठी स्वतंत्र वेळ

प्रशिक्षणासाठी शाळांमधील 'आनंददायी शनिवार' या उपक्रमाचा आधार घेतला जाणार आहे. आठवड्यातून दोन तासिका स्काऊट-गाईडसाठी राखून ठेवण्याचे निर्देश देण्यात आले आहेत. या वेळेत परेड, संचलन आणि देशभक्तिपर गीतांवर आधारित कवायती घेण्याचे नियोजन आहे.

या उपक्रमांमुळे विद्यार्थ्यांना शारीरिक हालचालींची सवय लागण्याबरोबरच सामूहिक सहभागाचे महत्त्व समजण्यास मदत होईल. शिस्तबद्ध वर्तन, एकमेकांना सहकार्य करण्याची वृत्ती आणि देशाबद्दल अभिमान निर्माण करणे, हेही या प्रशिक्षणाचे उद्दिष्ट आहे.

शिक्षकांच्या प्रशिक्षणासाठी सात दिवसांचे नियोजन

शाळांमध्ये स्काऊट-गाईडचे प्रशिक्षण योग्य पद्धतीने घेण्यासाठी शिक्षकांना तयार करण्यावरही विभागाने भर दिला आहे. त्यासाठी तालुकास्तरावर सात दिवसांचे प्रशिक्षण आयोजित करण्याचे निर्देश देण्यात आले आहेत. या प्रशिक्षणानंतर शिक्षक विद्यार्थ्यांना उपक्रमातील विविध कृती आणि कौशल्यांचे मार्गदर्शन करू शकतील.

दरम्यान, स्काऊट-गाईडमध्ये प्रावीण्य मिळविणाऱ्या विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक स्तरावर अधिक प्रोत्साहन देण्याचा प्रस्तावही चर्चेत आला आहे. सध्या राज्य पुरस्कार मिळविणाऱ्या विद्यार्थ्यांना तीन, तर राष्ट्रपती पुरस्कारप्राप्त विद्यार्थ्यांना दहा गुण दिले जातात. या गुणांमध्ये वाढ करण्यासाठी प्रस्ताव तयार करण्यास मंत्री भुसे यांनी अधिकाऱ्यांना सांगितले आहे. मात्र, गुणांमध्ये नेमकी किती वाढ होणार आणि नवीन तरतूद कधी लागू होणार, हे अद्याप स्पष्ट झालेले नाही.

या बैठकीला प्रधान सचिव रणजीत सिंह देओल, शालेय शिक्षण आयुक्त सचिंद्रप्रताप सिंह आणि एनसीईआरटीचे संचालक मंगेश जोशी ऑनलाइन उपस्थित होते. तसेच उपसचिव तुषार महाजन, स्काऊट-गाईडचे सहायक राज्य सचिव रमेश जाधव आणि विभागातील अन्य अधिकारी सहभागी झाले होते.

सारांश वृत्त

सेवानिवृत्त कर्मचाऱ्यांच्या काल्पनिक वेतनवाढीला ब्रेक! वित्त विभागाचा मोठा आदेश

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र
पुणे । प्रतिनिधी

सेवानिवृत्तीच्या अगोदर सहा महिन्यांपेक्षा जास्त कालावधीची सेवा पूर्ण करणाऱ्या सेवानिवृत्त कर्मचाऱ्यांना 'काल्पनिक वेतनवाढ' देण्याबाबत वित्त विभागाने एक महत्त्वपूर्ण परिपत्रक जारी केले आहे. जोपर्यंत राज्य शासनाच्या वित्त विभागाकडून या विषयावर अंतिम निर्णय घेतला जात नाही, तोपर्यंत यासंदर्भात कोणतीही पुढील कार्यवाही केली जाऊ नये, असे स्पष्ट निर्देश देण्यात आले आहेत. महाराष्ट्र नागरी सेवा (सुधारित वेतन) नियम २००९ मधील नियम १० मधील तरतुदींचा संदर्भ देत सेवानिवृत्त जिल्हा परिषद शिक्षकांनी मुंबई उच्च न्यायालयात रिट याचिका क्रमांक १५६६२/२०२५ दाखल केली होती. ६ महिन्यांपेक्षा जास्त कालावधीची सेवा पूर्ण झाल्यामुळे काल्पनिक वेतनवाढ मंजूर करण्यात यावी, असा निर्णय उच्च न्यायालयाने या प्रकरणात दिला होता. या निर्णयाच्या विरोधात ग्राम विकास विभागाने उच्च न्यायालयात पुनर्विलोकन याचिका दाखल केली आहे. मुंबई उच्च न्यायालयाच्या मुख्य पिठासह औरंगाबाद,नागपूर आणि कोल्हापूर खंडपीठांसमोर अशाच स्वरूपाच्या अनेक याचिका सादर झाल्या होत्या. या सर्व याचिकांमध्ये उच्च न्यायालयाने १८ मार्च २०२६ रोजी दिलेल्या आदेशाचे अनुकरण करत निर्णय दिल्याचे समोर आले आहे. या सर्व न्यायालयीन प्रकरणांमध्ये एकच समान कायदेशीर मुद्दा समाविष्ट असल्यामुळे, वित्त विभागाने ५ ऑक्टोबर २०२६ रोजीच्या पत्राद्वे सर्व मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागांना या प्रकरणी पुनर्विलोकन याचिका दाखल करण्याचे निर्देश दिले होते. या पार्श्वभूमीवर, वित्त विभागाच्या उपसचिव सु. अ. हजारी यांनी १२ ऑक्टोबर २०२६ रोजी लेखा व कोषागारे संचालनालयाच्या संचालकांना अधिकृत पत्र पाठवले आहे. शासनाचा (वित्त विभागाचा) अंतिम निर्णय होईपर्यंत या प्रकरणात कोणतीही अमलबजावणी किंवा पुढील पावले उचलू नयेत, अशी सूचना या पत्राद्वे देण्यात आली आहे.

सौदी अरेबियातील तणावाचा विमानसेवेला फटका! एअर इंडियाची उड्डाणबंदी २० ऑक्टोबरपर्यंत वाढवली

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र
नवी दिल्ली ।प्रतिनिधी

आखाती प्रदेशातील वाढत्या तणावाचा फटका आता भारताच्या आंतरराष्ट्रीय विमानसेवेलाही बसत आहे. येमेनमधील इराणसमर्थित हौथी बंडखोरांकडून सौदी अरेबियावर होत असलेल्या हल्ल्यांच्या पार्श्वभूमीवर एअर इंडियाने सौदी अरेबियातील तीन प्रमुख शहरांसाठीची विमानसेवा २० ऑक्टोबर २०२६ पर्यंत बंद ठेवण्याचा निर्णय घेतला आहे. रियाध, दमाम आणि जेद्दाह येथे जाणारी तसेच तेथून भारतात येणारी सर्व उड्डाणे रद्द करण्यात आली आहेत. त्यामुळे सौदी अरेबियाला जाण्याचे नियोजन केलेल्या प्रवाशांसमोर अनिश्चितता निर्माण झाली आहे.

एअर इंडियाने शुक्रवारी, १६ ऑक्टोबर रोजी या निर्णयाची माहिती दिली. यापूर्वी एअर इंडिया आणि एअर इंडिया एक्स्प्रेस या दोन्ही कंपन्यांनी सौदी अरेबियासाठीची उड्डाणे १७ ऑक्टोबरपर्यंत रद्द केली होती. मात्र, प्रदेशातील परिस्थिती अद्याप तणावपूर्ण असल्याने एअर इंडियाने ही बंदी आणखी तीन दिवसांनी वाढवली आहे. परिस्थिती नियंत्रणात येण्याऐवजी

विमानसेवेवरील निर्बंधांचा कालावधी वाढत असल्याने प्रवाशांच्या अडचणीही वाढण्याची शक्यता आहे.

या निर्णयाचा सर्वाधिक परिणाम सौदी अरेबियात नोकरी करणाऱ्या भारतीय कामगारांवर, धार्मिक यात्रेसाठी प्रवास करणाऱ्या नागरिकांवर आणि व्यावसायिक कारणांसाठी ये-जा करणाऱ्या प्रवाशांवर होऊ शकतो. विमानांची उड्डाणे रद्द झाल्यामुळे प्रवासाचे नियोजन, पुढील जोडउड्डाणे आणि मुक्कामाच्या व्यवस्थेवरही परिणाम होण्याची शक्यता आहे.

एअर इंडियाने रद्द झालेल्या उड्डाणांमुळे प्रभावित प्रवाशांना तिकिटांचा संपूर्ण परतावा देण्याची सुविधा उपलब्ध करून दिल्याचे स्पष्ट केले आहे. मात्र, केवळ तिकीटाचे पैसे परत मिळाल्याने प्रवाशांच्या इतर अडचणी सुटणार का, हा प्रश्न कायम आहे.

आखाती प्रदेशातील सुरक्षा परिस्थितीचा थेट परिणाम विमान वाहतुकीवर होत असताना प्रवाशांनी प्रवासापूर्वी विमान कंपनीकडून उड्डाणांची ताजी स्थिती तपासणे आवश्यक आहे. २० ऑक्टोबरनंतर विमानसेवा पुन्हा सुरू होईल की निर्बंध आणखी वाढतील, हे परिस्थितीतील बदलांवर अवलंबून असेल. दरम्यान, आंतरराष्ट्रीय संघर्षाचे परिणाम सामान्य प्रवाशांना सहन करावे लागत असल्याचे या निर्णयातून पुन्हा स्पष्ट झाले आहे.

जरांगेंना विरोध की नारायणगडच्या दसरा मेळाव्याला लक्ष्य? स्वप्नील गलधरांच्या भूमिकेने बीडमध्ये राजकीय ठिणगी!

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र
बीड : प्रतिनिधी

नारायणगडावरील दसरा मेळावा जवळ येत असताना बीडमध्ये शिवसेना शिंदे गटाचे जिल्हाप्रमुख स्वप्नील गलधर यांच्या वक्तव्यामुळे राजकीय संघर्ष पेटला आहे. मराठा आरक्षण आंदोलनाचे नेते मनोज जरांगे पाटील यांनी उपमुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांच्याविषयी बोलताना मर्यादा पाळाव्यात, अन्यथा जशास तसे उत्तर दिले जाईल, असा इशारा गलधर यांनी दिला आहे. नारायणगडावर येऊन नेत्यांविरोधात वक्तव्ये खपवून घेतली जाणार नसल्याचेही त्यांनी म्हटले.

मात्र, यापूर्वी जरांगे यांनी शिंदे आणि इतर नेत्यांवर टीका केली असताना गलधर शांत का होते, असा सवाल उपस्थित केला जात आहे. दसरा मेळाव्याच्या काही दिवस आधीच त्यांनी आक्रमक भूमिका घेतल्याने त्यांच्या वक्तव्यामागील राजकीय हेतूवर चर्चा सुरू झाली आहे.

सोशल मीडियावरही या भूमिकेवर प्रतिक्रिया उमटत असून, नेत्यांवरील निष्ठेच्या नावाखाली मराठा समाजाच्या एकजुटीला धक्का लावू नये, अशी भूमिका काही नागरिक मांडत आहेत.

नेत्यांच्या प्रतिष्ठेचा मुद्दा पुढे करून दसरा मेळाव्याच्या वातावरणावर दबाव आणला जात आहे का? हा प्रश्न उपस्थित होत असला, तरी मेळाव्याला विरोध करण्याचा हेतू असल्याचे अद्याप सिद्ध झालेले नाही. दरम्यान, मेळावा जसजसा जवळ येईल, तसतसा बीडमधील हा राजकीय संघर्ष अधिक तीव्र होण्याची शक्यता आहे.

सौदी अरेबियात भारतीयांच्या सुरक्षेचा गंभीर प्रश्न!

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र
दुबई, । वृत्तसंस्था

सौदी अरेबियातील वाढत्या सुरक्षा तणावामुळे तेथे वास्तव्यास असलेल्या भारतीयांच्या सुरक्षिततेचा प्रश्न गंभीर बनला आहे. हवाई हल्ल्यांचा धोका आणि विस्कळीत विमानसेवा यामुळे भारतीय नागरिकांच्या अडचणी वाढत असताना भारताच्या रियाध येथील दूतावासाने शुक्रवारी, १६ ऑक्टोबर रोजी नवी प्रवासविषयक सूचना जारी केली. स्थानिक प्रशासनाच्या निर्देशांचे पालन करा, हवाई हल्ल्याच्या वेळी घराबाहेर पडू नका आणि सुरक्षित ठिकाणी थांबा, असे आवाहन दूतावासाने भारतीय नागरिकांना केले आहे.

रियाध विमानतळावरील उड्डाणे बंद; इतर विमानतळांवरही अडथळे

दूतावासाने दिलेल्या माहितीनुसार, रियाधमधील किंग खालिद आंतरराष्ट्रीय विमानतळावरील विमानसेवा अद्याप बंद आहे. दुसरीकडे, दमाम, जेद्दाह आणि मदिना येथील विमानतळ सुरू असले, तरी काही ठिकाणी उड्डाणांमध्ये व्यत्यय कायम आहे. त्यामुळे सौदी अरेबियात जाणाऱ्या आणि तेथून भारतात परतणाऱ्या प्रवाशांना प्रवासाचे नियोजन करताना अडचणींचा सामना करावा लागत आहे.

विशेषतः उमराह यात्रेसाठी सौदी अरेबियात जाणाऱ्या भाविकांनी परिस्थितीचे गांभीर्य लक्षात घेण्याची गरज आहे. उड्डाणे रद्द होणे किंवा विलंबाने सुटणे यामुळे नियोजित मुक्कामापेक्षा अधिक काळ सौदी अरेबियात थांबावे लागू शकते, असा इशाराही देण्यात आला आहे.

१० ऑक्टोबरच्या हल्ल्यात भारतीय जखमी; काहींची प्रकृती गंभीर

१० ऑक्टोबर रोजी रियाधच्या किंग खालिद आंतरराष्ट्रीय विमानतळावर झालेल्या हल्ल्यात एका भारतीय नागरिकाचा मृत्यू झाला होता, तर अनेक जण जखमी झाले होते. यामध्ये ११ भारतीय जखमी झाल्याचे यापूर्वीच्या वृत्तात नमूद करण्यात आले होते.

दूतावासाच्या ताज्या माहितीनुसार, जखमी झालेल्या भारतीयांपैकी दोघे अजूनही अतिदक्षता विभागात (आयसीयू) उपचार घेत आहेत. एक जण हाय डिपेन्डन्सी युनिटमध्ये, तर अन्य तीन जण सामान्य वॉर्डमध्ये उपचार घेत आहेत.

प्रशासनाच्या सूचनांकडे दुर्लक्ष नको

सौदी अरेबियातील परिस्थितीमुळे भारतीय नागरिकांनी सतर्क राहावे, स्थानिक प्रशासनाच्या सूचनांचे पालन करावे आणि हवाई हल्ल्याच्या वेळी सुरक्षित ठिकाणी आश्रय घ्यावा, असे दूतावासाने स्पष्ट केले आहे. विमानसेवेतील अडथळे आणि सुरक्षेची अनिश्चितता पाहता प्रवाशांनी संबंधित विमान कंपन्यांकडून उड्डाणांची अद्ययावत माहिती घेणे आवश्यक आहे. आखाती प्रदेशातील संघर्षाचे परिणाम आता थेट भारतीय नागरिकांच्या सुरक्षिततेवर आणि प्रवासावर होत असल्याने परिस्थितीकडे दुर्लक्ष करणे धोकादायक ठरू शकते.

भारतीय संस्थांच्या सायबर सुरक्षेला एआयचा घाला! चाचणी सुरू असलेल्या एआय एजंट्सचा अनधिकृत प्रवेश; CERT-In चा गंभीर खुलासा

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र
नवी दिल्ली / प्रतिनिधी

डिजिटल इंडियाचा गाजावाजा सुरू असतानाच भारतीय संस्थांच्या सायबर सुरक्षेबाबत धक्कादायक वास्तव समोर आले आहे. चाचणी सुरू असलेल्या कृत्रिम बुद्धिमत्ता अर्थात एआय एजंट्सनी भारतीय संस्थांच्या क्लाउड प्रणाली आणि वेब यंत्रणांमधील सुरक्षा त्रुटींचा फायदा घेत अनधिकृतपणे प्रवेश केल्याची माहिती भारतीय संगणक आपत्कालीन प्रतिसाद पथकाने (उएळढ-खप) गुरुवारी, १५ ऑक्टोबर २०२६ रोजी दिली. या एजंट्सनी आवश्यक नसलेल्या आणि त्यांना प्रवेश मिळायला नको असलेल्या माहितीपर्यंत पोहोचल्याचेही संस्थेने स्पष्ट केले.

या प्रकरणाचे गांभीर्य केवळ अनधिकृत प्रवेशापुरते मर्यादित नाही. कारण, हे एआय एजंट्स सामान्य चॅटबॉटप्रमाणे केवळ प्रश्नांची उत्तरे देत नाहीत, तर दिलेल्या सूचनांनुसार स्वायत्तपणे कृती करू शकतात. त्यामुळे संस्थांच्या डिजिटल यंत्रणांमधील त्रुटी शोधणे आणि त्यांचा गैरफायदा घेणे अधिक वेगाने शक्य होऊ शकते. मानवी सायबर सुरक्षा तज्ज्ञांना तपासणीदरम्यान आढळणाऱ्या त्रुटी एआय एजंट्सही स्वयंचलित पद्धतीने शोधून त्यांचा वापर करू शकतात, हा या खुलाशाचा सर्वाधिक चिंताजनक पैलू आहे.

विशेष म्हणजे, या प्रकरणात कोणत्या एआय कंपन्यांचे एजंट्स सहभागी होते आणि नेमक्या कोणत्या भारतीय संस्था प्रभावित झाल्या, यांची नावे उएळढ-खप ने जाहीर केलेली नाहीत. संबंधित एआय एजंट्सच्या विकासकांनी स्वतःहून दिलेल्या माहितीच्या आधारे हा खुलासा करण्यात आल्याचे सांगण्यात आले आहे.

एआयच्या मदतीने प्रशासन आणि उद्योग अधिक सक्षम करण्याच्या प्रयत्नांत सायबर सुरक्षेचे संरक्षण किती भक्कम आहे? सुरक्षा त्रुटींचा गैरफायदा घेण्याची क्षमता एआयमध्ये वाढत असताना, केवळ डिजिटल विस्ताराच्या घोषणा पुरेशा ठरणार नाहीत. प्रभावित संस्थांची ओळख, माहितीच्या संभाव्य गैरवापराची व्याप्ती आणि भविष्यात अशा घटना रोखण्यासाठी केलेल्या उपाययोजनांचा तपशील सार्वजनिक होणे आवश्यक आहे. अन्यथा, तंत्रज्ञानातील प्रगतीच भारतीय संस्थांसाठी सुरक्षेचे नवे संकट ठरू शकते.

निवडणुकांआधी दरवाढ? नोव्हेंबरमध्ये पेट्रोल-डिझेलचे दर गगनाला भिडण्याची शक्यता; ऑक्सफर्ड इकॉनॉमिक्सचा धक्कादायक दावा

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र
पुणे / प्रतिनिधी

आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील कच्च्या तेलाचे चढे दर आणि वाढत्या दबावाच्या पार्श्वभूमीवर भारतात येत्या नोव्हेंबर महिन्यात इंधनाच्या दरात किरकोळ वाढ होण्याची शक्यता वर्तवली जात आहे. 'ऑक्सफर्ड इकॉनॉमिक्स'च्या एका अहवालात हा दावा करण्यात आला आहे. पुढील वर्षाच्या सुरुवातीला देशातील महत्त्वाच्या राज्यांमध्ये होणाऱ्या विधानसभा निवडणुकांचा प्रचार जोर धरण्यापूर्वी, सरकारकडे पेट्रोल पंपांवरील दरांमध्ये मर्यादित वाढ करण्यासाठी नोव्हेंबर हाच एक शेवटचा पर्याय शिल्लक असल्याचे विश्लेषकांचे म्हणणे आहे.

ब्लूमबर्गने प्रसिद्ध केलेल्या वृत्तानुसार, ऑक्सफर्ड इकॉनॉमिक्सच्या प्रमुख अर्थतज्ज्ञ अलेक्झांड्रा हरमन प्रसाद यांनी स्पष्ट केले आहे की, पुढील वर्षी उत्तर प्रदेश आणि पंजाबसह तब्बल सात राज्यांमध्ये निवडणुका पार पडणार आहेत. यापैकी पाच राज्यांत मार्च ते मे दरम्यान मतदान होणार असल्याने राजकीय संवेदनशीलता वाढण्यापूर्वी नोव्हेंबरमध्ये इंधन दर वाढवले जाऊ शकतात.

किरकोळ महागाईचा दर ६.५ टक्क्यांवर जाण्याची भीती

मे महिन्यात मध्यपूर्वेतील तणावामुळे इंधनाचे दर गगनाला भिडले होते. नोव्हेंबरमधील संभाव्य दरवाढ ही मे महिन्यातील वाढीच्या तुलनेत निम्मी असू शकते.

आरबीआयचे उद्दिष्ट ओलांडणार

इंधन दरवाढीमुळे ऑक्टोबर ते डिसेंबर या चालू तिमाहीत किरकोळ महागाईचा दर ६.२ टक्क्यांवर, तर २०२७ च्या पहिल्या तीन महिन्यांत ६.५ टक्क्यांपर्यंत उसळी घेण्याची भीती आहे. रिझर्व्ह बँकेने महागाईसाठी ठरवलेली २ ते ६ टक्क्यांची सुरक्षित मर्यादा यामुळे ओलांडली जाऊ शकते. चालू आर्थिक वर्षात आरबीआयने महागाई ५.२ टक्के राहण्याचा अंदाज वर्तवला असला, तरी ऑक्सफर्ड इकॉनॉमिक्सनुसार ती ५.४ टक्क्यांपर्यंत चढी राहू शकते.

कर्ज महागणार?

महागाईवर नियंत्रण मिळवण्यासाठी भारतीय रिझर्व्ह बँकेला आपल्या आगामी पतधोरण बैठकीत कठोर पावले उचलावी लागू शकतात. महागाई उच्च पातळीवर कायम राहिल्यास, ऑक्टोबरमधील पाव टक्क्यांच्या वाढीनंतर आरबीआयला डिसेंबर आणि फेब्रुवारीच्या बैठकांमध्ये व्याजदरात (रेपो रेट) आणखी २५ ते ५० बेसिस पॉईंट्सची वाढ करावी लागू शकते. यामुळे गृह आणि वाहन कर्जांचे हप्ते महागण्याची शक्यता आहे.

रुपयावर दबाव कायम

करन्सी बाजारात आरबीआयच्या मध्यस्थीमुळे रुपयातील अस्थिरता तात्पुरती रोखता आली असली, तरी तेलाच्या वाढत्या किमती आणि बाह्य आर्थिक दबावामुळे रुपयावरील ताण पूर्णपणे दूर करणे कठीण असल्याचे हरमन प्रसाद यांनी स्पष्ट केले.

साखर कारखाने बंद करा, सरकारचे नाक दाबा! राजू शेट्टींचा ऊस उत्पादकांसाठी आक्रमक एल्गार

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र
पुणे / प्रतिनिधी

ऊस उत्पादकांना योग्य दर मिळत नसल्याचा मुद्दा उपस्थित करत स्वाभिमानी शेतकरी संघटनेचे अध्यक्ष राजू शेट्टी यांनी केंद्र सरकारवर जोरदार हल्लाबोल केला आहे. साखरेची किमान विक्री किंमत (एमएसपी) प्रतिक्विंटल ३,१०० रुपयांवरून ५,००० रुपये करावी आणि इथेनॉलचा खरेदी दर प्रतिलिटर ७० रुपये करावा, अशी त्यांची मागणी आहे. या निर्णयांशिवाय ऊस उत्पादकांना प्रतिटन ५,००० रुपयांपर्यंत दर मिळणे कठीण असल्याचे त्यांनी स्पष्ट केले.

बारामतीतील माळेगाव सहकारी साखर कारखान्याच्या गळीत हंगामाला वेग आलेला असतानाच शेट्टी यांनी कारखाना परिसरात आंदोलन केले. सरकार भांडवलदारांच्या बाजूने निर्णय घेत असल्याचा आरोप करत त्यांनी माळेगावसह राज्यातील सर्व साखर कारखाने बंद करण्याचे आवाहन केले. कारखान्याचे उपाध्यक्ष नितीन शेंडे आणि काही संचालकांनी आंदोलनस्थळी उपस्थित राहून शेट्टी यांच्या भूमिकेला पाठिंबा दिला.

एफआरपी वाढवूनही शेतकऱ्यांच्या हातात पुरेसा पैसा का पडत नाही? साखरेच्या दरांवर आणि इथेनॉलच्या खरेदी दरांवर निर्णय घेण्याची जबाबदारी केंद्राची असताना त्याचा आर्थिक फटका ऊस उत्पादकांनीच का सहन करायचा, असा सवाल या आंदोलनातून उपस्थित झाला आहे.

दिल्ली उच्च न्यायालयाबाहेर पादचारी क्रॉसिंगही नाही! सर्वोच्च न्यायालयाचा केंद्राला संतापजनक सवाल; न्यायाधीशच धरणे धरणार!

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र
नवी दिल्ली । प्रतिनिधी

देशाची राजधानी दिल्ली आणि त्यातही दिल्ली उच्च न्यायालयासारख्या महत्त्वाच्या संस्थेबाहेर नागरिकांना सुरक्षितपणे रस्ता ओलांडण्यासाठी पादचारी क्रॉसिंगची व्यवस्था उपलब्ध नसावी, यापेक्षा प्रशासनाच्या कार्यक्षमतेवर प्रश्नचिन्ह निर्माण करणारी बाब कोणती? नागरिकांच्या सुरक्षेसाठी आवश्यक असलेली मूलभूत सुविधा उपलब्ध करून देण्यासाठी वारंवार आदेश द्यावे लागतात, तरीही ठोस पावले उचलली जात नसल्याने सर्वोच्च न्यायालयाने केंद्र सरकारला चांगलेच धारेवर धरले आहे. पुढील सुनावणीपर्यंत ठोस कृती झाली नाही, तर न्यायाधीशांनाच घटनास्थळी जाऊन धरणे धरावे लागेल, असा स्पष्ट आणि तिखट इशारा न्यायालयाने १६ ऑक्टोबर २०२६ रोजी दिला.

न्यायमूर्ती जे. बी. पार्डीवाला आणि न्यायमूर्ती के. व्ही. विश्वनाथन यांच्या खंडपीठासमोर दिल्ली उच्च न्यायालयाजवळील मथुरा रोडवरील पादचारी सुरक्षेचा प्रश्न पुन्हा उपस्थित झाला. या मार्गावर न्यायालयात येणारे नागरिक, वकील आणि इतर पादचाऱ्यांची मोठी वर्दळ असते. अशा ठिकाणी सुरक्षितपणे रस्ता ओलांडण्यासाठी आवश्यक सुविधा नसणे, ही केवळ वाहतूक व्यवस्थेतील त्रुटी नसून नागरिकांच्या जीवितसुरक्षेशी संबंधित गंभीर बाब आहे.

दोन महिन्यांत वारंवार निर्देश; प्रत्यक्ष कृती मात्र कुठे?

१५ सप्टेंबरच्या सुनावणीदरम्यान ज्येष्ठ वकील आणि न्यायालयाचे सहाय्यक म्हणून काम पाहणारे ॲमिकस क्युरी गौरव अग्रवाल यांनी सरकारने त्या ठिकाणी सिग्नल बसवल्याची माहिती दिली होती. मात्र, केवळ सिग्नल बसवून प्रश्न सुटणार नसल्याचे न्यायालयाने स्पष्ट केले. पादचाऱ्यांची सुरक्षितता सुनिश्चित करण्यासाठी स्पीड ब्रेकर आणि रंबल स्ट्रिप्स यांसारख्या उपाययोजनांची गरज असल्याचे खंडपीठाने नमूद केले होते. न्यायमूर्ती पार्डीवाला यांनी आवश्यक काम झाले आहे की नाही, हे पाहण्यासाठी न्यायाधीश स्वतः घटनास्थळी येऊ शकतात, असा इशाराही दिला होता.

त्यानंतर ५ ऑक्टोबर रोजी सर्वोच्च न्यायालयाने दिल्ली उच्च न्यायालय आणि मथुरा रोडवरील राष्ट्रीय प्राणिसंग्रहालयाजवळ प्राधान्याने पादचारी क्रॉसिंग उभारण्याचे निर्देश पुन्हा दिले. मात्र, १६ ऑक्टोबरच्या सुनावणीपर्यंतही ठोस अंमलबजावणी झाल्याचे न्यायालयासमोर स्पष्ट झाले नाही.

उच्चस्तरीय समितीचा हवाला; न्यायालयाचा वेळकाढूपणावर आक्षेप

सुनावणीदरम्यान केंद्र सरकारच्या वतीने अतिरिक्त सॉलिसिटर जनरल विक्रमजीत बॅनर्जी यांनी हा विषय केंद्राने स्थापन केलेल्या उच्चस्तरीय समितीसमोर असल्याचे सांगितले. समिती या ठिकाणी कोणत्या उपाययोजना कराव्यात, याचा विचार करत असल्याचे त्यांनी न्यायालयाला कळवले.

मात्र, समिती स्थापन करणे आणि प्रत्यक्ष उपाययोजना करणे या दोन वेगळ्या गोष्टी असल्याचे न्यायालयाच्या भूमिकेतून स्पष्ट झाले. समिती असणे ठीक आहे; पण प्रत्यक्ष कृती दिसली पाहिजे, असे न्यायमूर्ती पार्डीवाला यांनी सुनावले. पुढील सुनावणीपर्यंत ठोस पावले उचलली नाहीत, तर दिल्लीच्या मुख्य सचिवांना न्यायालयात उपस्थित राहण्याचे निर्देश द्यावे लागतील, असेही खंडपीठाने स्पष्ट केले.

नागरिकांच्या सुरक्षेसाठीही न्यायालयाला आक्रमक व्हावे लागणार?

या प्रकरणातून प्रशासनाच्या कामकाजातील गंभीर विसंगती समोर येते. नागरिकांच्या जीविताला धोका निर्माण होऊ शकणाऱ्या ठिकाणी पादचारी क्रॉसिंग, वाहतूक नियंत्रण आणि सुरक्षित रस्ता ओलांडण्याची व्यवस्था उभारण्यासाठी न्यायालयाला वारंवार हस्तक्षेप करावा लागत असेल, तर संबंधित यंत्रणांच्या जबाबदारीचे काय?

आदेश, समित्या आणि आश्वासने यांपलीकडे जाऊन प्रत्यक्ष काम कधी होणार? हा प्रश्न आता केंद्र सरकार आणि संबंधित प्रशासनासमोर उभा आहे. सर्वोच्च न्यायालयाने व्यक्त केलेली नाराजी ही केवळ एका क्रॉसिंगपुरती मर्यादित नाही; ती नागरिकांच्या मूलभूत सुरक्षेला प्रशासन किती प्राधान्य देते, याचीही कसोटी आहे. न्यायाधीशांना धरणे धरण्याची वेळ येण्याचा इशारा द्यावा लागणे, हे प्रशासनासाठी निश्चितच गंभीर आत्मपरीक्षणाचे कारण आहे. आता पुढील सुनावणीपूर्वी सुरक्षित पादचारी क्रॉसिंग आणि आवश्यक वाहतूक उपाययोजना प्रत्यक्ष उभ्या राहतात की पुन्हा समितीच्या नावाखाली निर्णय लांबवला जातो, याकडे सर्वांचे लक्ष लागले आहे.